

popravijo, ter pozneje tudi naredé. Takó se dober uspeh tega pouka kmalo zazná ne samo tam, kjer take pridne deklice stanujejo, timveč zvabi tudi sosedne hiše, na zadnje vso občino v posnemo, in stori, da se marsikak krajcar in goldinar, ki ga je trebalo poprej za šveljo, perico i. dr. potrositi, zdaj lahko prihrani. Dobiček in koris' pouka v ženskih ročnih delih tudi največi sovražniki nove šole morajo priznati, da, celó naš zeló konservativni kmet rad vidi, da se njegova hčerka učí plesti in krpati, kajti v to ne potrebuje niti veliko, niti dragocenega orodja in ga vsaj pouk nič ne stane.

Želeti bi bilo, da bi se zasebne učiteljice ženskih ročnih del, tam kjer ni nastavljenih pravih učiteljic, za poučevanje v ženskih ročnih delih tudi bolje plačevale, kajti tù ne gre samo le za pouk, temuč treba je, da se učenkam preskrbuje tudi kaj blagá in priprave pri tem pouku.

J. Rihteršič.

Črtica o opravljeni dokladi ljudskih učiteljev.

(Krist. Engelman.)

„Trkajmo, morebiti se nam bode vender odprlo“, rekel je gosp. Iv. Lapajne pri lanskem učiteljskem zborovanji v Ljubljani. Tem upapolnim besedam bi bilo še dostaviti: „ako ne vsega, morebiti dosežemo vsaj nekaj“. Vsak mora spoznati, da ima učitelj na enorazrednici na mnogih krajih veliko težji položaj, kakor v večrazrednici, ker se ima baviti z otroci ne le razne starosti, raznih oddelkov, kakor tudi z oskrbovanjem službe, to je uradnega pisanja. Večina nadučiteljev zdanjih večrazrednic, službovajočih prej kot učitelji na enorazrednicah, lahko pritrdi temu. Naj se mi dovoli, da tù govorim o svoji šoli enorazrednici. Nikakor pa ne mislim, da sem edini v tej razmeri.

Pri lanskem vkupnem pregledu za šolo godnih otrok, in teh, ki so v šolo hodili, naštel sem vseh postavno za šolo godnih otrok 395. Ali ni to število za vsako čveterorazrednico? Ako pa odštejem od tega števila a) učence v ponovljavni šoli; b) učence, ki so duševno in telesno nezmožni; c) ki hodijo drugje v ljudske šole; d) ki ne hodijo v nobeno šolo, morda zaradi oddaljenosti ali slabih potov, pa tudi zaradi pomanjkanja prostora, ostaja mi vsakdanjskih — 222 šolskih otrok, — skoraj zadostno število za trirazrednico! A vse té učence mora en sam učitelj razdeliti po njih različni starosti in zmožnosti navadno v štiri oddelke. Samo po sebi se razumè, da je tù poludneven pouk. A z delom učiteljevim na enorazrednici nismo še pri kraji. Pomislimo dalje, koliko časa je učitelju treba, da za toliko število učencev sestavi in spiše razrednice, glavni zapisnik, svoj ročni zapisnik, katerega sigurno rabi zlasti o priliki $\frac{1}{4}$ -letne ali $\frac{1}{2}$ -letne razredbe. Tù mu še pridejo na vrsto šolska naznanila, katera mora za toliko število šolske mladine h krati izvršiti. A na večrazrednici izvrši vsak učitelj v svojem razredu bodisi polumesečne izkaze šolskih zamud, ali razredbo učencev, kakor tudi šolska naznanila.

Pri lanskem učiteljskem zborovanji v Ljubljani naglaševalo se je, da bi deželni budget vsled opravljenih doklad na enorazrednicah poskočil blizu na 5000 gld. A mej našimi enorazrednicami je več takih, katere zadeva §. 11. postavbe s 14. maja 1869. l., ki pravi: „Ako bo za tri leta zapored v kateri šoli, povprek vzemši po 80 učencev, mora se brezpogojno poskrbeti še za drugega učitelja, in takó tudi za tretjega; če to število naraste na 160, in takó potem razmerju še dalje pomnoževati število učiteljev“. Tedaj omenjeni paragraf govori o razširjenji enorazrednic. Ako se torej enorazrednica v smislu omenjenega paragrafa iz raznih vzrokov ne more razširiti, naj se vsaj takemu učitelju dovoli primerna opravilna doklada. Pa zakaj se nekatere šole takó počasi razširjajo? Največi zadržek je — se vé da — denar, — tù in tam pa tudi malomarnost

občanov. Kaj je ravno vzrok, da se naša šola že od 1877. l. razširjuje, pa se še zdaj ni razširila, mi ni znano, brž ko ne — oboje, mej tem ko se po drugih krajih z manjšim številom šolskih otrok, rekel bi, kar čez noč in dan razširi.

Ker pa vseh enorazrednic zgoraj omenjeni §. 11. ne zadeva, naj bi se vsaj tistim enorazrednicam, v katerih je število učencev v treh letih povprek narastlo na 160, dovolila primerna opravilna doklada. Morebiti bi se že letos v tem kaj doseglo! Sploh pa naj bode ta stvar priporočena našemu novemu, previdnemu deželnemu šolskemu nadzorniku in sploh slavnemu deželnemu šolskemu svétu, da pri izdelovanji šolskega načrta ukrene takó, da vsaj one enorazrednice, katere bi se v smislu §. 11. postave s 14. maja 1869. l. morale razširiti, a se zaradi raznih ovir in vzrokov ne morejo, zadobijo primérne opravilne doklade. Tudi naša prihodnja deželna učiteljska konferencija bode imela priliko in nalogo, da bode obravnavala to prepotrebno zadevo.

D o p i s i.

Iz Zagreba. Tukajšnji hrvatski pedagogijski - književni zbor je v dan 31. dec. preteč. l. praznoval petindvajsetletnico vrliga šolskega lista »Napredaka«.*) Prvi list XXVI. tečaja je na čelu prinesel podobe treh svojih ustanoviteljev, in sicer gg.: Stjepana Novotny-a, Skendera Fabkoviča in Ljudevita Modeca. Vsi želimo, da bi se »Napredak« se bolj razširil ter še drugo četrtoletje budil tukajšnje šolstvo in učiteljstvo.

Iz Ljubljane. Njih Veličanstvo je v dan 28. dec. preteč. l. potrdilo zakon, s katerim se prenarejajo nekatera določila deželnih zakonov z dné 19. dec. 1874. l., št. 37., in z dné 26. okt. 1875. l., št. 27. — Zakon se glasi:

Po navétu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem takó:

Člen I.

Členi II., V., VI., VII. zakona z dné 19. dec. 1874 (dež. zak. št. 37.) in §. 1. zakona z dné 26. okt. 1875 (dež. zak. št. 27.) se razveljavljajo v svoji zdanji besedi in na njih mesto stopajo sledeča določila:

§. 1. Mestni občini Ljubljanski se daje pravica, pobirati v zdanji meri šolnino na javnih mestnih ljudskih in meščanskih šolah, in sicer v ta namen, da se bodo z njo pokrivala stvarne šolske potrebščine.

Občinskemu zboru glavnega mesta Ljubljanskega pristoji, šolnino na omenjenih šolah znižati ali popolnem odpraviti.

§. 2. Normalno-šolski zaklad prevzame izplačevanje aktivitetnih prejemkov učiteljskega osebja na vseh splošnih javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske v njih polnem obsegu.

Ako dohodki normalno-šolskega zaklada ne bi zadostovali v pokritje teh in drugih njegovih potrebščin, razpisati je po deželnem zakonodavstvu za normalno-šolski zaklad posebno 10% deželno priklado na vse direktne davke (na ordinarij z vsemi državnimi prikladami).

Nedostatek, kateri se potem še pokaže pri normalno-šolskem zakladu, pokrije se iz deželnega zaklada.

§. 3. Šolska poslopja zidati, dajati jim notranjo opravo ter jih vzdrževati, v občé ljudske šole nastanjevati, plačevati troške za kurjavo, razsvetljavo in snaženje šolskih prostorov in skrbeti za vse druge stvarne šolske potrebščine, dolžnost je šolske občine, v glavnem mestu Ljubljanskem pa dolžnost mestne občine Ljubljanske.

Člen II.

Ta zakon stopi v veljavo s 1. januárjem 1885. l.

Ob jednem pa je zadobil Najviše potrdilo tudi sklep deželnega zbora kranjskega z dné 16. oktobra l. l., vsled kojega se bode v pokritje primanjkljaja normalno-šolskega zaklada pobirala leta 1885. 10% priklada na celo predpisano svóto vseh neposrednih davkov po vsej deželi, in vsled kojega se ima nedostatek, ki se potem še pokaže, uže pokriti iz deželnega zaklada.

*) Odbor „Slov. učit. društva“ v Ljubljani je to redko svečanost telegrafíčno pozdravil, Uredn.

občanov. Kaj je ravno vzrok, da se naša šola že od 1877. l. razširjuje, pa se še zdaj ni razširila, mi ni znano, brž ko ne — oboje, mej tem ko se po drugih krajih z manjšim številom šolskih otrok, rekel bi, kar čez noč in dan razširi.

Ker pa vseh enorazrednic zgoraj omenjeni §. 11. ne zadeva, naj bi se vsaj tistim enorazrednicam, v katerih je število učencev v treh letih povprek narastlo na 160, dovolila primerna opravilna doklada. Morebiti bi se že letos v tem kaj doseglo! Sploh pa naj bode ta stvar priporočena našemu novemu, previdnemu deželnemu šolskemu nadzorniku in sploh slavnemu deželnemu šolskemu svétu, da pri izdelovanji šolskega načrta ukrene takó, da vsaj one enorazrednice, katere bi se v smislu §. 11. postave s 14. maja 1869. l. morale razširiti, a se zaradi raznih ovir in vzrokov ne morejo, zadobijo primérne opravilne doklade. Tudi naša prihodnja deželna učiteljska konferencija bode imela priliko in nalogo, da bode obravnavala to prepotrebno zadevo.

D o p i s i.

Iz Zagreba. Tukajšnji hrvatski pedagogijski - književni zbor je v dan 31. dec. preteč. l. praznoval petindvajsetletnico vrliga šolskega lista »Napredaka«.*) Prvi list XXVI. tečaja je na čelu prinesel podobe treh svojih ustanoviteljev, in sicer gg.: Stjepana Novotny-a, Skendera Fabkoviča in Ljudevita Modeca. Vsi želimo, da bi se »Napredak« se bolj razširil ter še drugo četrtoletje budil tukajšnje šolstvo in učiteljstvo.

Iz Ljubljane. Njih Veličanstvo je v dan 28. dec. preteč. l. potrdilo zakon, s katerim se prenarejajo nekatera določila deželnih zakonov z dné 19. dec. 1874. l., št. 37., in z dné 26. okt. 1875. l., št. 27. — Zakon se glasi:

Po navétu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem takó:

Člen I.

Členi II., V., VI., VII. zakona z dné 19. dec. 1874 (dež. zak. št. 37.) in §. 1. zakona z dné 26. okt. 1875 (dež. zak. št. 27.) se razveljavljajo v svoji zdanji besedi in na njih mesto stopajo sledeča določila:

§. 1. Mestni občini Ljubljanski se daje pravica, pobirati v zdanji meri šolnino na javnih mestnih ljudskih in meščanskih šolah, in sicer v ta namen, da se bodo z njo pokrivala stvarne šolske potrebščine.

Občinskemu zboru glavnega mesta Ljubljanskega pristoji, šolnino na omenjenih šolah znižati ali popolnem odpraviti.

§. 2. Normalno-šolski zaklad prevzame izplačevanje aktivitetnih prejemkov učiteljskega osebja na vseh splošnih javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske v njih polnem obsegu.

Ako dohodki normalno-šolskega zaklada ne bi zadostovali v pokritje teh in drugih njegovih potrebščin, razpisati je po deželnem zakonodavstvu za normalno-šolski zaklad posebno 10% deželno priklado na vse direktne davke (na ordinarij z vsemi državnimi prikladami).

Nedostatek, kateri se potem še pokaže pri normalno-šolskem zakladu, pokrije se iz deželnega zaklada.

§. 3. Šolska poslopja zidati, dajati jim notranjo opravo ter jih vzdrževati, v občé ljudske šole nastanjevati, plačevati troške za kurjavo, razsvetljavo in snaženje šolskih prostorov in skrbeti za vse druge stvarne šolske potrebščine, dolžnost je šolske občine, v glavnem mestu Ljubljanskem pa dolžnost mestne občine Ljubljanske.

Člen II.

Ta zakon stopi v veljavo s 1. januárjem 1885. l.

Ob jednem pa je zadobil Najviše potrdilo tudi sklep deželnega zbora kranjskega z dné 16. oktobra l. l., vsled kojega se bode v pokritje primanjkljaja normalno-šolskega zaklada pobirala leta 1885. 10% priklada na celo predpisano svóto vseh neposrednih davkov po vsej deželi, in vsled kojega se ima nedostatek, ki se potem še pokaže, uže pokriti iz deželnega zaklada.

*) Odbor „Slov. učit. društva“ v Ljubljani je to redko svečanost telegrafíčno pozdravil, Uredn.

— Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta v dan 4. dec. preteč. l. Določilo se je o mestnih slovenskih in nemških ljudskih šolah (kakor je »Tov.« že omenjal v 23. listu pret. l.) — Tri učiteljske službe so se za trdno oddale. — Določi se o razširjanju nekaterih ljudskih šol. — Odmeri se nagrada za poučevanje krščanskega nauka v čveterorazredni ljudski šoli. Dovolj se ekskurendno poučevanje pri Sv. Križi nad Jesenicami. — Dve prošnji za dovoljenje preizkušnji učiteljske zmožnosti oddaste se višji šolski oblasti.

— Javna predavanja na korist »Národní Šoli« bodo tudi letos, in sicer so se v jour-fixe »Literarno-zabavnega kluba« 3. t. m. v to svrhu oglasili g. g. vitez Trsteniški dr. Bleiweis, kateri bode iz svoje bogate psihiatrične prakse si izbral gradivo, — prof. Senekovič »o elektriki« in dr. Babnik »o slovanski ženi«. Vzpored je tedaj zelo zanimljiv; nadejamo se najboljšega uspeha.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni: g. Martin Grčar, nadučitelj v Mirni na Dolenjskem; — g. Fr. Črnilec, učitelj v Podbrezjah na Gorenjskem; — g. Jan. Vrežic, učitelj pri Sv. Gregorji; — g. Gustav Spetzler, učitelj v Lescah na Gorenjskem; — g. Anton Vrančič, učitelj v Zagradci na Dolenjskem; — gspdc. Julija Borovsky, učiteljica pri sv. Križi poleg Turna na Dolenjskem; — gspdc. Ana Demelj, učiteljica v Mozelji na Kočevskem. — Gspdc. Marija Scherz, zač. učiteljica v Zalilogu pri Cerkljah na Gorenjskem, je za trdno postavljena na II. učit. službo v Mirni Peči na Dolenjskem.

Pohlevna prošnja.

Vse p. n. gospode naročnike, ki dolgujejo še kaj naročnine za „Učiteljskega Tovariša“ iz preteklih let, najuljudneje prosimo, da blagovolijo isto prej ko mogoče poravnati.

Založništvo, verjemite nam, mora vse pošteno plačati; ima leto za letom več troškov, a vedno manj novih naročnikov, pač pa vedno več dolžnikov, katerih vse polno po knjigah mrgoli, in jih nij moč priversti do spoznanja, da jim je treba plačati to, česar so si v lastno korist naročili, tedaj kupili.

Prosimo tedaj prav uljudno še enkrat vse naše dolžnike, da se svoje dolžnosti spomnijo in nam pošljejo zaostalo naročnino.

V to se priporoča najudanejše

opravništvo „Učiteljskega Tovariša“

v Ljubljani, Stari Trg, štev. 19.

Listnica uredništva. G. g. učiteljem dopisnikom: Prosimo, podpirajte „Tov.“ z dobrimi dopisi. „Več vidijo oči od očesa“. — Tudi naročnina kaplje počasi. Nadejali smo se boljšega novega leta. — Vse, ki nas v listih vprašajo to pa to, prosimo, da bi bili potrpežljivi, kajti dela imamo čez glavo; zato naj ne bodo hudi, če jim precej, ali če jim tudi nič ne odgovorimo. En sam človek ne more vsemu kaj. — G. g. naročnikom, ki se samo po listnicah na list naročujejo: Oddali smo listnice opravištvu „Tov.“ Sicer pa še enkrat prosimo: O naročnini in razpošiljanji naj se blagovoli zglašati pri založništvu in opravištvu „Tovariša“ (pri g. Milicu).

Listnica opravištva: Gosp. J. A. v K.: Vzprijeli 3 gld. in za l. 1884. vknjižili. — Gosp. L. K. na T.: Vzprijeli 1 gld. 50 kr. in za drugo polovico l. 1884. vknjižili. — Gosp. A. P. v K.: 4 gld. prejeli, vknjižili 3 gld. za l. 1883. in 1 gld. za l. 1884., 2 gld. za pretečeno leto ostaneta tedaj še na dolgu. — Preč. gosp. P. R. v Z.: Hvaležno vzprijeli naročnino 3 gld. za l. 1885. — Čest. gospá M. C. v L.: Prejeli 3 gld. a vknjižili za l. 1884., ker je bila naročnina še na dolgu. — Gosp. A. L. v K.: Hvala za opozorenje; naročnina pri Vas v redu. — G. g. naročnikom, ki se samo po listnicah na list naročujejo, odgovarjamo, da moremo vstrezati le onim, ki ničesa za pretečena leta za „Tov.“ ne dolgujejo.